

KEILA LASTEAED MIKI

ÕPPEKAVA

Keila 2023

Sisukord

1. Üldsätted.....	3
2. Lasteasutuse liik ja eripära.....	3
3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel	4
3.1.Valdkond Mina ja keskkond	4
3.2. Valdkond <i>Keel ja kõne</i>	19
3.3. Valdkond Eesti keel kui teine keel.....	24
3.4. Valdkond <i>Matemaatika</i>	27
3.5. Valdkond <i>Kunst</i>	31
3.6. Valdkond <i>Muusika</i>	37
3.7.Valdkond <i>Liikumine</i>	42
4. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sh suvel	47
5. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus.....	48
6. Hinnatavad üldoskused.....	48
6.1. Mänguoskused	48
6.2. Tunnetus- ja õpioskused	50
6.3. Enesekohased ja sotsiaalsed oskused.....	53
7. Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus	56
8. Lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus	56
9. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord.....	57

1. Üldsätted

1. *Lasteaed Miki* õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud riikliku õppekava alusel.
2. *Lasteaed Miki* õppekava koostamisest ja arendamisest võtsid osa lasteasutuse pedagoogid, kaasates vanemaid
3. *Lasteaed Miki* õppekavas esitatakse:
  1. lasteasutuse liik ja eripära;
  2. õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;
  3. õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil;
  4. lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
  5. erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
  6. lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus;
  7. õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

2. Lasteasutuse liik ja eripära

1. *Lasteaed Miki* on lasteaid kuni seitsmeaastastele lastele.
2. Direktor moodustab vastavalt vajadusele sõime- ja lasteaiarühmad.
3. *Lasteaed Miki* toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.
4. *Lasteaed Mikis* kasutatakse laste õpetamisel erinevaid õpetamise meetodikaid: *Hea Alguse* meetodika elemente, Montessori pedagoogika elemente, Käisi üldõpetuslikku tööviisi, projektiõpet jne.
5. *Lasteaed Miki* kuulub Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustikku alates 2005. aastast.
6. *Lasteaias Miki* õpetatakse süvendatult keraamikat.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel

Miki Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse üldpõhimõtted:

1. lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
2. lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
3. lapse loovuse toetamine;
4. mängu kaudu õppimine;
5. humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
6. lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
7. lapsele turvatunde ning eduelamuste tagamine;
8. üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
9. kodu ja lasteasutuse koostöö;
10. eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripära arvestamine;
11. keskkonnasäästliku ja loodust hoidva eluviisi väärtustamine

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse seitsmes valdkonnas (edaspidi *valdkond*):

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) eesti keel kui teine keel;
- 4) matemaatika;
- 5) kunst;
- 6) muusika;
- 7) liikumine.

3.1. Valdkond Mina ja keskkond

1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;

- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

2. Valdonna *Mina ja keskkond* sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeltõlge tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

4. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Teema	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Mina	Ütleb küsimise korral oma eesnime	1.Ütleb küsimise korral oma ees-ja perekonnanime. 2.Vastab õigesti küsimusele, kas ta on tüdruk või poiss. 3.Ütleb vastuseks vanuse küsimisele oma ea aastates või näitab seda sõrmedel.	Oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (tüdruk, poiss)	Teab oma perekonnanime	1.Oskab end tutvustada 2.Kirjeldab enda omadusi ja huve
Perekond ja sugulased	Nimetab pereliikmeid: ema, isa	1.Nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend. 2.Teab õdede ja vendade nimesid.	Teab oma perekonnanime ja lähisugulaste nimesid	Kirjeldab oma perekonda	1.Mõistab, et pered võivad olla erinevad. 2. Teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi 3.Jutustab oma vanavanematest 4.Kirjeldab oma pere traditsioone
Kodu		1.Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta.	1.Kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja	1.Nimetab kodu asukoha: linnas (tänav, linn), maal (talukoha nimi) 2.Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas.	1.Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta. 2.Teab kodust aadressi ja telefoni.

Teema	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Lasteaed	Suudab leida oma kohta rühmas (kapp, voodi, käterätik). Nimetab mõningaid rühmas olevaid esemeid. Teab rühmakaaslaste ja õpetajate nimesid.	1.Oskab nimetada oma rühma nime. 2.Suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik). 3.Nimetab rühmas olevaid esemeid. 4.Ütleb küsimise korral rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetaja abi nimed.	1.Nimetab oma lasteaia nime 2.Teab oma, võõra ja ühise tähendust 3. Oskab kirjeldada oma tegevusi	1.Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu 2.Teab nimetada lasteaiatöötajaid ja nende tegevusi.	1.Teab lasteaia aadressi. 2.Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust. 3.Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone.
Kool					1.Teab kooli kui õppimise kohta. 2.Oskab kirjeldada, mille poolest lasteaed koolist erineb.
Ametid, elukutsed, tööd	1.Matkib pereliikmete koduseid toimetusi. 2.Matkib lihtsamaid töövõtteid. 3.Asetab töövahendid lepitud kohta.	1.Nimetab pereliikmete koduseid toimetusi. 2.Matkib lihtsamaid töövõtteid. 3.Asetab töövahendid kokkulepitud kohta.	1.Oskab nimetada üldtuntud ameteid. 2.Oskab nimetada vanemate ameteid. 3.Põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust.	1.Kirjeldab üldtuntuid elukutseid oma kodukohas 2.Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid	1.Oskab nimetada pereliikmete elukutseid või ameteid 2.Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust 3.Mõistab töö ja vastutuse tähtsust 4.soovib osaleda jõukohastes kodutöodes 5.Selgitab raha otstarvet

Teema	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Kodumaa, teised rahvused Eestis	Tunneb ära Eesti lipu	1.Osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel (ruumide kaunistamine, laulude laulmine). 2.Leiab Eesti lipu teiste lippude seast.	1.Leiab Eesti lipu teiste lippude seast. 2. Oskab nimetada Eesti lipu värve. 2.Teab oma rahvust ja keelt	1.Teab riigi tähtsamaid sümboleid. 2.Oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp. 3.Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma kodukohas ja rühmas.	1.Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi) 2.Teab kodulinna sümboleid (lipp, vapp) 3.Oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta 4.Teab Eesti Vabariigi presidendi nime 5.Teab kodulinna linnapea nime 6.Oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid ja traditsioone. 7.Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Rootsi, Soome, Venemaa)

Teema	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Tähtpäevad, pühad ja kombed		1.Räägib oma sünnipäevast (kuidas tähistatakse). 2.Nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.	1.Kirjeldab tähtpäevi peres 2.Oskab nimetada tuntumaid rahvakalendri tähtpäevi (jõuluaeg, vastlad, mardipäev, kadripäev)	1.Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (jõuluaeg, vastlad, mardipäev, kadripäev, mihklipäev, jüripäev, jaanipäev)	1.Teab eesti rahva traditsioone ja kombeid 2.Teab tähtpäevi (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev) 3.Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (kolmekuningapäev, volbripäev, mihklipäev, jüripäev, jaanipäev, hingedepäev) 4.Oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha)

Teema	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid	<p>1.Saab aru, milline käitumine on õige ja milline käitumine on vale</p> <p>2.Meeldetuletamise korral teretab ja jätab hüvasti, tänab ja palub</p>	<p>1.Teab mõistete <i>hea</i> ja <i>paha</i> tähendust.</p> <p>2.Meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab.</p>	<p>1.Teab mõisteid <i>õige</i> ja <i>vale</i> tähendust.</p> <p>2. Teab üldtuntud viisakusreegleid.</p> <p>3. Tunneb ja järgib lauakombeid.</p>	<p>1.Teab mõistete <i>õige</i> ja <i>vale</i> tähendust ning võtab vastutuse</p> <p>2.Oskab järgida käitumisreegleid õpitud olukordades</p>	<p>1. Teab mõistete ausus ja austus tähendust ning oskab vastavalt käituda.</p> <p>2.Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris, ühiskondlikus transpordis)</p> <p>3.Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.</p>

Teema	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Sõprus ja abivalmidus	Kaasamisel tuleb õpetajale või teisele lapsele appi	1.Küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid. 2.Oskab haiget saanud sõpra lohutada.	1.Oskab sõpra lohutada ja abistada	1.Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi 2.Oskab andeks anda ja leppida	1.Oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla. 2.Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsedes ja leppides.
Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus			Oskab oodata oma järjekorda	1.Oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure jne) 2.Märkab kaaslast ja oskab teistega arvestada	1.Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid. 2.Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda
Suhtumine erinevustesse			Märkab, et inimesed on erinevad (keel, nahavärv, vanus, erivajadus jne)	Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine – valge kepp; vaegkuulmine – kuuldeaparaat)	1.Oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi. 2.Teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid. 3.Pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires.

Teema	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Ehitised	Laps tunneb ära oma kodu ja lasteaia.	Tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused.	Nimetab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus	1.Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet. 2.Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid.	1.Oskab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ja nende otstarvet. 2.Oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm) 3.Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalik kust (kauplus, juuksur, polikliinik, pank, apteek, kaubandus-keskus jm) 4.Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (kirik, muuseum jm)
Kodumasinad		Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja – elektroonikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, teler, arvuti jm).	Oskab nimetada kodumasinaid ja – elektroonikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, teler, arvuti jm) ja nende otstarvet.	Kirjeldab kodumasinaid ja elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte.	Kirjeldab kodumasinaid ja elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldused on täpsemad)

Teema	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Tervise väärtustamine	Meeldetuletamisel püüab käsi pesta	Meeldetuletamisel peseb käsi.	Meeldetuletamisel peseb käsi	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (nt tervislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, piisav uni, puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted)	1.Kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine. 2.Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (näiteid tervisliku käitumise ja riskikäitumise kohta). 3.teab, mis on haigus. 4.Teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist (nt suitsetamine, sh passiivne; alkoholi tarvitamine, vägivald)
Hammaste tervis		1.Teab hammaste hooldamise vahendeid. 2.Harjab hambaid täiskasvanu abiga (kodus).	Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel (kodus).	1.Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine) 2.Selgitab, miks tekivad hambaugud/kaaries.	Jälgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus
Tervislik toitumine		1.Nimetab toiduaineid. 2.Maitseb erinevaid toite (mida sööklas pakutakse).	1.Maitseb erinevaid toite (mida sööklas pakutakse) 2. Oskab öelda kas toit on tervislik või mitte.	Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev.	Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.

Teema	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Inimkeha tundmine	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele.	Osutab ja nimetab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele.	Oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust.	Teab tüdruku ja poisi erinevusi.	Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena.
Ohutus ja turvalisus		Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid).	1.Teab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole. 2.Teab, et võõrastega ei tohi kaasa minna.	1.Nimetab hädaabinumbri 112. 2.Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised). 3.Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek; mängimine ohtlikes kohtades, nt tänaval; ujumine täiskasvanu järelevalveta; rattasõit kiivrita). 4.Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole. 5.Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna	1.Teab ja tunneb ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud) 2.Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkonnas. 3.Nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada. 4.Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane) 5.Selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas või metsas

Teema	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Kodukoha loodus	Tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest.	1.Tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest. 2.Oskab osutamise korral nimetada lille, puud, rohtu.	1.Oskab nimetada kodukoha olulisemat veekogu 2.Oskab nimetada lasteaia õues kasvavaid puid (vaher, hobukastan, õunapuu, kuusk, pihlakas) taimi (võilill, maasikas) 3. Oskab nimetada enamlevinud aialinde kodukohas (rasvatihane, sinitihane, varblane, leevike)	1.Oskab nimetada kodukoha puid, taimi, seeni, linde, mets-ja koduloomi	1.Oskab kirjeldada kodukoha loodust (lasteaia õu, pargid), nimetada ning iseloomustada metsloomi, linde, koduloomi ja putukaid. 2.Oskab nimetada teravilju
Loomad	1.Oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma. 2.Teab mõnda kodus elavat looma.	1.Oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma ja jäljendada tema hääletsust. 2.Oskab küsimise korral nimetada tuttavat lindu. 3.Teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimese juures.	1. Oskab nimetada tuttavaid loomi ja linde, teab nende kehaosi. 2. Oskab küsimise korral nimetada kas tegu on kodu- või metsloomaga.	Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad	1.Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja –viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust. 2.Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine)
Putukad	Oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane)	Oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane)	Teab putukate elupaiku: mesilane – taru; sipelgas – sipelgapesa.	Teab tuntumaid putukaid ja nende kasulikkust loodusele või inimesele	Oskab kirjeldada tuntumate putukate välimust ja nende elupaiku.

Teema	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Taimed	Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi.	1.Eristab tuntumaid puu – ja köögivilju välimuse ja nimetuse järgi. 2.(Oskab nimetamise korral osutada lillele.) Tutvub 2-3 lille ja nende nimetustega.	Oskab nimetada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju.	Oskab nimetada ja kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju.	Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid tuntumaid taimi.
Öö ja päev	Oskab eristada ööd (on pime) ja päeva (on valge)	Oskab küsimise korral iseloomustada ööd (pime) ja päeva (valge).	Oskab nimetada ööpäeva osi (hommik, päev, õhtu, öö)	Eristab ja nimetab päev, ööd (päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning seostamine taimede ja loomade tegevusega).	Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.
Aastaajad		Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund ja on külm; suvel on soe, saab ujuda).	Oskab nimetada kõiki aastaaegu ja nimetada aastaegadele iseloomulikke nähtusi (pildi järgi).	Oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada (pildi järgi)	1.Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada. 2.Oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (küündmine, külvamine, istutamine, päevitamine, suusatamine jne). 3.Oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse).

Teema	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Ilmastik	Oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab)	Oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab vihma, lund; päike paistab).	Nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid.	Oskab kirjeldada hetkel väljas olevat ilma	Selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadega.
Inimeste mõju loodusele, loodushoid	Teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta.	1.Teab, et prügi ei visata maha, vaid selleks ettenähtud kohta. 2.Mõistab, et lasteaias peenralt lilli ei nopita.	1.Teab, et prügi sorditakse. 2.Teab, et inimene saab talvel loomi aidata. 3.Mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi. 4.Oskab hoida enda ümbrust puhtana.	1.Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorditakse. 2.Teab, et joogivett on vaja kokku hoida. 3.Mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida.	1.Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt. 2.Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele. 3.Teab, kuidas loomi talvel aidata ja oskab seda teha. 4.Teab, miks on vaja prügi sortida (paber, plast, patareid) 5.Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi. 6.Mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine) 7.Soovib osaleda looduse korrastamises.

Teema	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ning loomadele	Teab, et taimed vajavad kasvamiseks vett	Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu.	Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust, toitu ja õhku.	Oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimestele.	Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsus taimedele, loomadele ja inimestele.
Sõidukid	Oskab küsimise ja näitamise korral nimetada sõidukeid (auto, rong, buss, laev)	Oskab küsimise korral nimetada sõidukeid (auto, rong, buss, lennuk, laev, tramm, troll).	1.Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet. 2.Teab eriotstarbeliste sõidukite tähtsust.	Teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust.	Oskab nimetada ja kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (kraanaauto, prügiauto, teerull jne)
Liiklus ja liiklusohutus		1.Teab valgusfoori ja tulede tähendust (punane, kollane, roheline). 2.Teab mõisteid <i>sõidutee</i> ja <i>kõnnitee</i> . 3.Teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda). 4.Teab jalgrattaga sõitmise nõudeid (kiiver). 5.Teab helkuri kasutamise vajalikkust.	1.Teab, kuidas sõiduteed ületada. 2.Teab, et jalgrattaga tänavat ületatakse jalgratas käe kõrval 3.Teab turvavöö ja turvatooli kasutamise vajalikkust 4.Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kasutada	1.Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ja nende tähendust. 2.Teab liiklusmärkide tähendusi. 3.Oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes.	1.Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda. 2.Teab, kuidas ületada ristmikku. 3.Teab, kuidas käituda ühissõidukis ja sealt väljudes 4.Teab rulluisukude ja rulaga sõitmise nõudeid (kaitsmed, kiiver, ohutud paigad).

3.2. Valdkond *Keel ja kõne*

1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

2. Valdkonna *Keel ja kõne* sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

4. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

4. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Suhtlemine	<p>1.Kasutab suhtlemisel peamiselt mitteverbaalseid vahendeid (osutamist) koos üksikute sõnadega.</p> <p>2.Vastab täiskasvanu suhtlemisalgatusele mingi tegevuse, häämitsuse või sõnaga.</p> <p>3.Suhtleb täiskasvanuga esemelise tegevuse käigus.</p> <p>4.Eelistab suhtlemisel partnerina peamiselt tuttavat täiskasvanut.</p>	<p>1.Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajadusel korral rohkem kui ühe lausega.</p> <p>2.Suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal.</p> <p>3.Vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele.</p>	<p>1. Algatab ise aktiivselt suhtlust.</p> <p>2. Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses.</p> <p>3.Küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta.</p> <p>4. Kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust (2-3 lausega)</p> <p>5. Jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.</p> <p>6. Loeb peast kuni neljarealisi liisusalme/luuletusi.</p>	<p>1. algatab ja jätkab täiskasvanutega dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta.</p> <p>2. kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust.</p> <p>3.suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid.</p> <p>4. jutustab nähtust, tehtust, kuuldust ja möödunud sündmustest 3-5 lausega (mida ta tegi kodus pühapäeval)</p>	<p>1.tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;</p> <p>2.valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast (laps, täiskasvanu) ja /või suhtlusolukorrast (kodu, võõras koht)</p> <p>3.räägib sellest, mida hakkab tegema.</p> <p>4. . kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja</p>

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Grammatika	<p>1.Kasutab nimi- ja tegusõnu (nt <i>näu</i> pro <i>kiisu</i>, <i>anna</i>, <i>opa</i> pro <i>võta sülle</i>), ase- ja määrsõnu (nt <i>siia</i>, <i>seal</i>, <i>nii</i>).</p> <p>2.Kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2-sõnalisi lauseid (nt. <i>Miku õue</i> pro <i>Mikk tahab õue minna</i>)</p> <p>3.Kasutab üksikuid käände- ja pöördvormi juhuslikult mõne sõna puhul (nt <i>ainsuse omastav</i>, <i>osastav</i>, <i>tegusõna 3. pööre</i>).</p> <p>4.Kasutab sõnu enamasti ühes, üksikuid sõnu juhuslikult 2-3 vormis. Väljendab kõnes mõnda järgmistest suhetest: eitus (<i>ei taha</i>), kuuluvus (<i>tädi lusikas</i>), asukoht (<i>emme siia</i>), omadus (<i>auto katki</i>), subjekti-objekti suhe (<i>issi anna pall</i>).</p>	<p>1.Mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3-5 sõnalisi lihtlauseid.</p> <p>2.Kasutab kõnes õigesti enamikke käändevorme.</p> <p>3.Kasutab kõnes õigesti tegusõna käskiva kõneviisi olevikuvorme.</p> <p>4.Kasutab kõnes õigesti tegusõna ma- ja da-tegevusnime (hakkame mängima, ei taha mängida).</p>	<p>1.Kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur-suurem- kõige suurem)</p> <p>2. Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid, sh koondlauseid.</p> <p>3.Kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme (nt sõitis, laulsid).</p>	<p>1. saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida</p> <p>2.ühildavad sõnu arvus (karud söövad) ja käändes (ilusale lillele; punase palliga)</p> <p>3. kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses.</p>	<p>1.kasutab kõnes kõiki käändevorme (ainsuses ja mitmuses)</p> <p>2.märkab grammatikavigu kaaslaste kõnes.</p> <p>3.kasutab kõnes õigesti umbisikulist tegumoodi.</p>

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Sõnavara	<p>1.Kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu (umbes 50) tuttavas situatsioonis.</p> <p>2.Kasutab nimi- ja tegusõnu (nt näu pro kiisu, anna, opa pro võta sülle), ase- ja määrsõnu (nt siia, seal, nii).</p> <p>3.Mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tuttavas situatsioonis.</p>	<p>1.Kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi.</p> <p>2.Kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega nad ise kokku puutuvad.</p> <p>3.Kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid omadussõnu.</p> <p>4.Kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi nt lapsed, riided</p> <p>5.Kasutab kõnes kohta väljendavaid määrsõnu (all, peal, taga).</p>	<p>1. Kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (suur- väike; puhas- must; lühike- pikk)</p> <p>2. Kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (tutt müts, raudtee...)</p> <p>3.Mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liignimetusi (kuusk, kask- puud....)</p>	<p>1. kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu (eile, täna, homme)</p> <p>2. kasutab kõnes mõningaid samatähenduslikke sõnu (jookseb, lippab, sibab)</p> <p>3.kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnanguid väljendavaid omadussõnu (arg, kaval, igav...)</p> <p>4.jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausetega.</p> <p>5. kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid</p>	<p>1.suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda.</p> <p>2. kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu.</p> <p>3.kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (vahel, kohal)</p> <p>4. mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades (sõidukid, kehaosad...)</p> <p>5. jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid.</p> <p>6. valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;</p>

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Hääldamine	<p>1.Hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna.</p> <p>2.Hääldab sõnades õigesti lihtsamaid häälikuid: nt a,e,i,o,u, p,m,t,l.</p>	<p>1.Kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris.</p> <p>2.Hääldab õigesti enamikku häälikuid (erandid võivad olla r, s, k, õ, ü).</p> <p>3.Kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ettelõetud tekste.</p> <p>4.Eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest: tass- kass; pall- sall, osutades pildile või objektile.</p>	<p>1.Kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris.</p> <p>2. Hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (-nt ; -lt; -mp jne)</p>	<p>1. hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid.</p> <p>2. hääldab õigesti 3-4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu.</p> <p>3. hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid 1-2 silbilistes tuttava tähendusega sõnades.</p> <p>4.hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (nt taburet, banaan, diivan::)</p>	<p>1.kordab järele ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu</p> <p>2.kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu.</p> <p>3. hääldab õigesti võõrhäälikuid (f, š) tuttavates sõnades (Fanta, šokolaad)</p>

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Kirjalik kõne	1. Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamisega pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta.	1. Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte.	1. Tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas. 2. Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti. 3. matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades pliitsi või kriidiga. 4. Kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne, 5. Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime).	1. tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a. häälikuühendites) 2. häälib täiskasvanu abiga (järele korrates, abivahendeid kasutades) 1-2 silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühenditeta sõnu. 3. määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühenditeta sõnades. 4. kordab täiskasvanu eeskujul eri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu: koli- kolli; koli- kooli.	1. tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjapildis ära mõned sõnad, pikemaid sõnu loeb aimamisi ja julgeb eksida 2. kirjutab joonistähtedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega 3. loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (poe- ja tänavanimed, sildid) 4. jagab kuuldu lause sõnadeks, kasutades sõnade märkimiseks abivahendeid. 5. muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri (koll-kool; tibu- tippu) 6. tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri.

3.3. Valdkond Eesti keel kui teine keel

Keila lasteaias Miki toimub mitte-eesti kodukeelega laste eesti keele omandamine eesti õppekeelega rühmas. Mitte-eesti kodukeelega laste õpetamisel eesti keelega rühmas ei vastuta rühmaõpetajad lapse kodukeele arengu eest.

1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:
  - 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
  - 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;

- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

2. Valdkonna *Eesti keel kui teine keel* sisu:

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;
- 3) Eesti kultuuri tutvustamine.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keele oskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- 2) pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- 4) korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- 5) vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, sama teemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- 6) valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- 7) pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

4. Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

- 1) mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
- 2) tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
- 3) saab aru korraldusest ja toimib vastavalt;
- 4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
- 5) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
- 6) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
- 7) oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi.

5. Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Üldteema	Esimene aasta	Teine aasta	Järgnev periood (kuni koolimineku)
Kuulamine	<p>1.Tunneb huvi eesti keele vastu. 2.Kuulab ja tajub eesti keele kõla. 3.Reageerib tegevustes kasutatavatele lihtsamatele korraldustele. 4.Tunneb ära lihtsamad õpitud sõnad ja väljendid tuttavas kontekstis ning mõistab neid.</p>	<p>1.Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. 2.Kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist ja tunneb kuuldu pildil ära. 3.Kuulab ja suudab jälgida ja meeles pidada täiskasvanu eestikeelset seletust. 4.Mõistab esitatud küsimusi. 5.Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendab ning mõistab neid. 6.Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga.</p>	<p>1.Mõistab etteloetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu. 2.Tunneb ära uued õpitud sõnad, mõisted ja väljendab ning mõistab neid. 3.Saab aru baassõnavara ulatuses.</p>
Kõnelemine	<p>1.Tunneb lihtsamaid viisakusväljendeid. 2.Näitab üles huvi esemete ja tegevuste eestikeelsete nimetuste vastu. 3.Kordab järele õpitud sõnu ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks. 4.Näitab üles huvi suhtlemise vastu ning vajaduse korral loob kontakti täiskasvanute ja teiste lastega.</p>	<p>1.Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides. 2.Oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid. 3.Kõneleb õpitud sõnavara piires ning suudab algsatada ja lõpetada vestlust. 4.Kasutab lihtsaid fraase ja lihtlauseid 5.Oskab vastata küsimustele õpitud sõnavara piires.</p>	<p>1.Räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb endale olulistel teemadel. 2.Teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu. 3.Vastab küsimustele ja oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi. 4.Osaleb õppes aktiivselt. 5.Valdab aktiivselt baassõnavara rutiintegevuste ja läbivõetud teemade ulatuses. 6.Suhtleb iga päev eakaaslaste ja täiskasvanutega eesti keeles ning osaleb aktiivselt mitmesugustes tegevustes ja mängudes.</p>

Häälda mine	Hääldab järele kuulnud sõnu.	Hääldab õpitud sõnu õigesti.	Hääldab uusi õpitud sõnu õigesti.
Eesti kultuuri tutvustamine	1. Tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu. 2. Teab ja oskab nimetada, mis riigis ta elab. 3. Tunneb huvi Eestis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu.	1. Oskab Eesti rahvussümbolitest nimetada ning kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu. 2. Oskab nimetada mõnd Eestis tähistatavat riiklikku ja rahvuslikku tähtpäeva.	Vt valdkondade Keel ja kõne ning Mina ja keskkond eeldatavaid tulemusi.

3.4. Valdkond *Matemaatika*

1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

2. Valdkonna *Matemaatika* sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemete vahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;

- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

4. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

	Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Hulgad	Rühmitab esemeid suuruse vormi ja värvi järgi.	Leiab esemete sarnasusi ja erinevusi. Otsustab kas nimetatud ese kuulub (ei kuulu) hulka.	1.Määratleb eseme kuuluvuse ja mittekuuluvuse hulka. 2.Rühmitab esemeid (lapsed on poisid ja tüdrukud), võrdsustab hulki ühe äravõtmise või juurde panemise teel. 3.Leiab paarid ja otsustab, mida on <i>rohkem kui, vähem kui</i>	Leiab esemete sarnasusi ja erinevusi.	1) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
		Paaride moodustamisega (üks üheseesse vastavusse seadmisega) saab teada, et esemeid on võrreldavates hulkades sama palju, ühepalju e. võrdselt.		Kasutab mõisteid: rohkem, vähem, kõige rohkem (vähem sama palju, võrdleb arve (on suurem kui, on väiksem kui)	2) võrdleb hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem, vähem, võrdselt</i> ;

	Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Loendamine	Puudutab ja loendab 1-3 eset	Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5-ni.	Loendab esemeid ja sõnastab tulemuse	Loendab 12 piires, teab arvude rida 12-ni, oskab nimetada antud arvude eelnevat (järgnevat) arvu. Joonistab mõningaid numbreid.	3) teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
Arvud ja arvutamine			1. Tunneb ja nim. numbreid 1-5-ni. 2. Tutvub arvudega 10-ni.	Loendab järgarve 10-ni (esimene, teine...) Tunneb numbrimärke.	4) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =;
				Võrdleb arve (on suurem kui, on väiksem kui) Paneb kokku 2 hulga esemeid ja liidab. Võtab ühest hulgast esemed ära ja lahutab.	5) koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
Orienteerumine ruumis			Võrdleb esemeid suuruse pikkuse, laiuse, kõrguse ja paksuse järgi.	Järjestab esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse järgi ja kasutab neid mõisteid kõnes.	6) järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
	Teab kohamõisteid ja asetab esemeid sisse, peale, alla, kõrvale.	Teab asenditunnuseid: peal-all, ees-taga, sees-kõrval.	1. Teab ja kasutab asendi- ja ajamõisteid. 2. Määrab enda asukohta teiste suhtes. 3. Määrab vasakut ja paremat poolt.	Kasutab ruumi- ja ajamõisteid: all, peal, kohal, keskel, äärel, paremal, vasakul.	7) rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;

	Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
				Orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi.	8) kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
Orienteerumine ajas		Eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi).	1.Teab ööpäeva osi - <i>hommik-päev-õhtu-öö</i>	Kella tutvustamine (tund)	9) oskab öelda kellaega täistundides;
	Leiab aasta-aegade olulisi tunnuseid (sügis –vihm, pori lehed langevad; talv- lumi, jää, külm; kevad - lilled rohi)	Leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (pildidel, vestluses).	2.Kirjeldab tegevusi ja sündmusi <i>eile-täna-homme</i>	Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi. Eristab mõisteid: KIIRESTI- AEGLA SELT, VARSTI, HILJEM, KOHE, PIKKUST, KÕRGUST	10) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaagu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
Suurused ja mõõtmine	Mõistab mõisteid üks ja palju; suur ja väike pikk ja lühike.	Võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (suurem-väiksem), pikkuse (pikem-lühem, laiuse (laiem-kitsam) järgi ning kasutab mõisteid.	1.Mõõdab kokkulepitud mõõtühikuga kaugusi (sammudega). 2.Järjestab esemeid kõrguse järgi (kõrgem-madalam).	Mõõdab laiust kokkulepitud mõõduga. Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi. Hindab kaugust silma järgi.	11) mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nõör vms);

	Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
			3.Järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi.	Leiab vaadeldavast objektist silma järgi: SUUREMA-VÄIKSEMA-SAMA SUURE ning kontrollib objekte kõrvutades. Hindab kaugust silma järgi. Järjestab paksuse ja raskuse järgi.	12) eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro ja sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
Geomeetriselised kujundid	Tunneb geomeetriselisi kujundeid – ring ja ruut. Tunneb ja nimetab vähemalt 4 värvi	Eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest, tänavalt. Tunneb ja nimetab värve.	1.Näeb ja oskab võrrelda ruudu ja ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast. 2.Tunneb ja nim värvitoone (hele, tume)	Koostab mustreid, laob pilte kujunditest. Rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi. Nimetab värve ja värvi varjundeid (hele, tume)	13) leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

3.5. Valdkond *Kunst*

1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimise-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;

- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

2. Valdkonna *Kunst* sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima: selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödese tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

4. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Kujutamine ja väljendamine	<p>1. Julgeb osaleda kunstitegevuses.</p> <p>2. Tunneb meelde tuletamisel ära põhivärvid (kollane, punane, sinine) ja osutab neile.</p> <p>3. Püüab jälgendada ettenäidatud liigutusi individuaalselt tegutsemise juures või väikeses lastegrupis.</p> <p>4. Suunamisel annab kritseldustele tuttavate inimeste, esemete ja nähtuste nimed.</p> <p>5. Väljendab positiivset emotsiooni töö valmimise järgselt.</p>	<p>1. Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest.</p> <p>2. Leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja roheline värvi.</p> <p>3. Leiab oma "kritselduste" hulgast nime(tuse) andmist või loo jutustamist väärivaid kujundeid.</p>	<p>1. Kujutab ümbritsevat sümbolitega</p> <p>2. Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunnend sinist, kollast, punast, rohelist, valget ja musta</p> <p>3. Kasutab emotsioonide nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt.</p>	<p>1. Kujutab natuurist inspireeritud asju, objekte (inimene)jne isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks</p> <p>2. Jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest</p> <p>3. Tumestab ja helestab värvitoone ja tunneb lisaks pruuni ja roosat</p> <p>4. Valib mõtte teostamiseks sobivaima tunduvad vahendeid</p>	<p>1. Leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;</p> <p>2. Kirjeldab oma tööd.</p> <p>3. Tunneb ümbritsevas esinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone.</p> <p>4. Kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;</p> <p>5. Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks.</p>
Meisterdamine	<p>1. Eristab õpetaja juhendamisel erinevat ehitus-, looduslikku vms tegutsemiseks pakutud materjali.</p> <p>2. Juhendamisel kortsutab pehmet paberit, rebib pabeririba küljest tükke, asetab paberist välja lõigatud kujundid liimiga kaetud paberile</p>	<p>1. Tutvub lihtsate töövahendite ja materjalidega.</p> <p>2. Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit.</p>	<p>1. Kasutab töövahendeid ja materjale.</p> <p>2. Katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid.</p> <p>3. Kärjab ja lõikab paberist ribasid ja lihtsamaid kujundeid.</p> <p>4. Lükib paelale, traadile vms auguga esemeid..</p>	<p>1. Kasutab oskuslikult sobivaimana tunduvad vahendeid ja materjale.</p> <p>2. Valib meelepärased meisterdamise vahendid ning neid omavahel ühendades loob oma töö.</p> <p>3. Kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke ja objekte jne.</p>	<p>1. loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;</p>

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Joonistamine	<p>1.Kritseleb varasemast liikuvama ja vabama käega.</p> <p>2.Juhendamisel tõmbab jämedate joonistusvahenditega erinevaid jooni.</p> <p>3.Hoiab meeldetuletamisel paberit kinni ja joonistab vaid selleks ettenähtud kohta (nt paber, asfalt).</p>	<p>1. Tekitab iseseisvalt jämedate joonistusvahenditega erinevaid jälgi (täppe ning vertikaalseid, horisontaalseid, sirgeid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni) püsides paberi piirides.</p>	<p>1.Jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks.</p>	<p>1. Joonistab ning värvib pindu värvi- ja söega, muutes joonte tihedust.</p> <p>2.Kasutab joonistusvahendeid liigse surveta.</p> <p>3. Kujutatu on arusaadav ja detailsem.</p>	<p>1.Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt.</p> <p>2.Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda.</p> <p>3.Sobitab pindu kattes heledamaid ja tumedamaid, peeni ja jämedamaid jooni.</p>
Maalimine	<p>1.Kannab värvi õpetaja antud värvilise pintsliga paberile spontaansete, teadvustamata liigutustega.</p> <p>2.Jätab paberile jäljendeid õpetaja värviga kaetud svammiga, templiga jne.</p> <p>3.Juhendamisel teeb näpuvärvidega paberile erineva suunaga sirgeid, kaarjaid jne jooni.</p>	<p>1.Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu.</p> <p>2.Trükib värvidega, sõrmedega ja kogu käega.</p> <p>3.Vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga.</p>	<p>1.Võtab pintslile vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu.</p>	<p>1.Teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuste ja – tõmmetega.</p> <p>2.Ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pindu korduvalt.</p>	<p>1.Segab värve uute toonide saamiseks.</p> <p>2.kasutab töös eri jämedusega pintsleid.</p> <p>3.Kasutab erinevaid pintsli tehnikaid.</p>

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Voolimine	1.Abistab täiskasvanut erinevate voolimismasside ka liivast, lumest jne vormide moodustamisel. 2.Muudab olemasolevaid vorme ja väljendab soovi nende taastamiseks.	1.Õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjale. 2.Teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid.	1.Õõnestab ümarvorme süvendit pöidlaga vajutades. 2.Muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades. 3.Ühendab voolitud detaile omavahel.	1.Loob soovitud esemeid kasutades ümaraid ja piklikke vorme 2.Niisutab savi voolingute ühenduskohti esemete tugevaks liitmiseks.	1.Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära.
Keraamika			1.Kera veeretamine, 2.Vorsti rullimine 3.Keraamika pinna katmine glasuuriga 4.Erinevate töövahendite kasutamine	1.Kerast ketta vajutamine, 2.Jäljendite vajutamine savile, 3.Tükkide ühendamine liimimise teel 4.Pesutehnika kasutamine 5.Mitme eri värvi glasuuri kasutamine 6.Õigete töövõtete harjutamine	1.Ühest tükist voolimine, savi tükeldamine ja tükkide ühendamine 2.Iseseisvad ülesanded 3.Temaatilised ülesanded (figuur, ornament jt) 4.Erinevate glasuurimistehnikate kasutamine 5.Valib sobiva tööriista vastavalt ülesandele

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Kujundamine	1. Matkib täiskasvanu liigutusi tegutsemisel erinevate kunstivahenditega. 2. Kriiteldab juhendamisel maapinnale, liivale, lumele ka väljaspool kunstitegevust.	1. Kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid.	1. Koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba (nt. templitrükk) eseme ääri kaunistamiseks. 2. Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega	1. Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata. 2. Valib kaunistus-motiivi ja kannab juhendamisel šablooni või templi abil selle oma valitud kohale esemel (kruusil, taldrikul jne)	1. Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks; 2. Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi.
Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist	1. Suunavate küsimuste abil leiab piltidele, illustratsioonidelt tuttavaid esemeid ning nimetab neid. 2. Rõõmustab, elavneb äratundmisrõõmust.	1. Vaatleb pilte, näidiseid ja illustratsioone ning vastab küsimustele. 2. Näitab teistele oma tööd ja räägib sellest.	1. Vaatleb omal algatusel illustratsioone ja kunstitöid, kirjeldab nähtut. 2. Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töös kujutanud ning nimetab mis materjale ta on oma töös kasutanud.	1. Oskab avaldada oma arvamust. 2. Suhtub heasoovlikult kaaslaste töödessa 3. Näeb detaile ja kirjeldab neid	1. Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu. 2. Fantaseerib ja jutustab teose juurde oma loo Kasutab raamatuillustratsioone, oma fotosid ja kunstiteoseid oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi.

3.6. Valdkond *Muusika*

1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

2. Valdkonna *Muusika* sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu *Keel ja kõne*, *Kunst* jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

4. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Laulmine	<p>1. Kuulab ja jälgib õpetaja laulu.</p> <p>2. Matkib täiskasvanu häält ja intonatsiooni.</p>	<p>1. Huvitub laululistest tegevustest; püüab õpetajaga kaasa laulda (lauldes kaasa nt üksikuid silpe, sõnu, laululõike);</p> <p>2. osaleb laulude esitamises (plaksutab või laulab kaasa)</p> <p>3. Laulab koos täiskasvanuga vaba, loomuliku ja õrna häälega.</p>	<p>1. Laulab rühmaga samas tempos;</p> <p>2. laulab peast lihtsamaid õpitud rahva ja lastelaule.</p> <p>3. Eristab helisid kõrguse ja vältuse järgi.</p> <p>4. Kujundab oskust laulda ilmekalt.</p>	<p>1. laulab väljahingamisel loomuliku häälega;</p> <p>2. laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule.</p> <p>3. Kujundab oskust laulda lõbusalt, õrnalt, reipalt, ilmekalt, laulvalt, hoogsalt, sõnu selgelt hääldades.</p>	<p>1. laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;</p> <p>2. laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi;</p> <p>3. oskab teadlikult oma häält kuulata ja teadlikult häält suunata;</p> <p>4. tutvub Jo-le-mi astmetega.</p>

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Muusika kuulamine	<p>1. Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast.</p> <p>2. Areneb kuulamistaju ja keskendumisoskus.</p>	<p>1. Reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigutab keha vm)</p> <p>2. Kuulab looduse helisid helikandjalt.</p> <p>3. Areneb tämbriine kuulmine ja rikastub sõnavara</p>	<p>1. Arendab edasi dünaamilist kuulmist.</p> <p>2. tunneb kuulmise järgi ära õpitud laule.</p> <p>3. Süvendab muusika kuulamise kaudu austust teiste rahvaste loomingu vastu</p>	<p>1. Väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu)</p> <p>2. Kuulab laulu ja muusikapala huviga;</p> <p>3. Õpib väljendama oma suhtumist kuulatud palasse.</p> <p>4. Arendab muusikalisi võimeid – helitaju, muusikaline kuuldekujutus, muusikaline mälu.</p>	<p>1. Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;</p> <p>2. Eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;</p> <p>3. Jätkab muusika kuulamise kaudu muusikaliste võimete arendamist – helitaju, muusikaline kuuldekujutus, muusikaline mälu.</p> <p>4. Tutvub helilooja, rahvaviisi, koorijuhi ja dirigendi mõistetega.</p>

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Pillimäng	<p>1.Mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulnud muusikale kehapillil (plaksutab, patsutab kaasa pulssi või rütmi.</p> <p>2.Tutvub rütmipillidega – kõlapulgad, kõristid.</p>	<p>1.Mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel, randmekuljustel, väikesel trummil ja marakal.</p> <p>2. Õpib reageerima kaheosalise muusikapala osade vaheldumisele.</p>	<p>1.Eristab kuulates tämbri järgi rütmipille</p> <p>2.Mängib rütmipille muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks;</p> <p>3.Tutvub meloodiapillidega, õige pilli hoidu ja mänguvõtteid (metallofon, ksülofon)</p>	<p>1.Mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille;</p> <p>2.Ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.</p> <p>3.Mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi ja kastanjette.</p> <p>4. Rakendab erinevaid pille kaasmänguna õppimängudes ja laulude juures</p>	<p>1.Eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;</p> <p>2.Mängib eakohastelt rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;</p> <p>3.Mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis;</p> <p>4.Õpib meetrumi ja selle rõhulise osa markeerimist laulude ning rütmilise liikumise saateks.</p> <p>4. Mõtleb ja valmistab ise oma pilli.</p>

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Muusikalis-rütmiline liikumine	<p>1.Sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile (nt paigaltammumine, keerutamine üksikult, hüplemine, lehvitamine, käte peitmine selja taha, viibutamine sõrmedega, kükitamine)</p> <p>2.Reageerib muusikale liikumisega.</p>	<p>1.Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit (nt kõnd ja jook, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega)</p> <p>2.Sooritab liikumist erinevate vahenditega – lipp, lint, kõrin.jne.</p> <p>3. Areneb tähelepanu ja reageerimine muusika algusele ja lõpule</p>	<p>1.Areneb oskus muusika järgi rütmiliselt kõndida ja joosta.</p> <p>2.Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente(nt põlvetõstekõnd ja –jooks, liikumine hanereas ja ringis;</p> <p>3.Osaleb laulumängudes.</p> <p>4.Sooritab tantsuliigutusi ühel ja samal ajal kogu rühmaga.</p> <p>5. Sooritab erinevaid tantsusamme (rõhksamm, hüpaksamm, põlvest vetrumine, kand ja päkalöögid, otsegalopp, külgalopp, kand- ja varvasastak)</p>	<p>1.Esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente</p> <p>2.Muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal.</p> <p>3.Liigub läbi- segi ,orienteerub ruumis, kasutades ära kogu liikumise ala ja ei põrku teiste lastega.</p> <p>4.Areneb armastus ja ligupidamine eesti rahvatantsu ning rahvamängude vastu</p>	<p>1.Liigub vastavalt muusika meeleolule;</p> <p>2.Väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.</p> <p>3.Arenevad laste loomingulised võimed</p> <p>4.Jätkub varem omandatu kinnistamine ja viimistlemine.</p>

3.7.Valdkond *Liikumine*

1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

2. Valdkonna *Liikumine* sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

4.Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Liikumisteadmised	<p>1.Sooritab harjutusi aktiivselt, entusiastlikult.</p> <p>2.Liigub õpetaja juhendamisel ohutult.</p> <p>3.Sooritab harjutusi õpetaja ettenäitamisel.</p>	<p>1.Arvestab rühmakaaslasi aktiivses tegevuses.</p> <p>2.Valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided.</p> <p>3.Sooritab harjutusi õpetaja ettenäitamisel ja sõnaliste seletuse järgi.</p>	<p>1.Sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi</p> <p>2.Õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise. Järgib ohutusreegleid</p> <p>3.Järgib meelde tuletamise korral hügieeninõudeid.</p> <p>4.Teab spordivahendite nimetusi ning kasutab ohutult, sobival viisil ja kohas.</p> <p>5.Oskab nimetada mõnda spordiala.</p>	<p>1.Teab spordivahendite nimetusi ning kasutab spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas</p> <p>2.Talub kaotust võistlusmängudes.</p> <p>3.Mõistab hügieeninõuete olulisust.</p> <p>4.Õnnetuse või ohu korral teab, kuidas kutsuda appi täiskasvanu.</p> <p>5.Teab mõisteid (harjutuste, asendite nimetusi)õpitud terminoloogia piires.</p> <p>6.Oskab nimetada mõnda spordiala ja nimekat sportlast.</p>	<p>1.Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;</p> <p>2.Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;</p> <p>3.Nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase.</p> <p>4.Peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust.</p> <p>5.Omab algteadmisi rahvaste- ja korvpallist.</p> <p>6.Teab mõisteid (harjutuste, asendite nimetusi)õpitud terminoloogia piires.</p> <p>7.Talub kaotust võistlusmängudes.</p>

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Põhiliikumised	<p>1.Ronib ning roomab üle ja läbi väikeste takistuste.</p> <p>2.Kõnnib ja säilitab tasakaalu liikudes piiratud pinnal (pink, tasakaalulaud) täiskasvanu abiga..</p> <p>3.Säilitab kõndides ja joostes sihi.</p> <p>4.Hüpitab käes palli ning jälgib selle suunas.</p> <p>5.Oskab liikuda kõndides ja joostes vabalt</p> <p>6.Roomab ja kõnnib võimlemispingil</p> <p>7.Hüppab üle nõõri, rõngast rõngasse.</p> <p>8.Oskab palli veeretada, visata kahe käega pea kohalt ning 2 käega alt kaugusesse.</p>	<p>1.Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides</p> <p>2.Teeb koordineeritud tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi.</p> <p>3. Teeb harjutusi väikevahenditega</p> <p>4.Sooritab põhiliikumisi.</p> <p>5.Kõnnib ja jookseb suuna muutustega kolonnis, läbisegi, peatusega</p> <p>6.Suudab kõndida päkal</p> <p>7.Säilitab liikudes tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal.</p>	<p>1.Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes</p> <p>2.Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi</p> <p>3.Ronib varbseinal vahelduva sammuga üles, alla.</p> <p>4.Kasutab väikevahendeid aktiivses tegevuses.</p> <p>5.Teeb koordineeritud tasakaalu, osavust arendavaid harj.</p> <p>6.Suudab ronida varbseinal üles-alla, vahelduva sammuga.</p> <p>7.Püüab hoida tasakaalu 1 jalal.</p>	<p>1.Käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses.</p> <p>2. Ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidad lisaulesandeid</p> <p>3.Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes.</p> <p>4.Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.</p> <p>5.Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harj.</p> <p>6.Oskab jooksult pidurdada, seista jalal.</p> <p>7.Oskab matil end veeretada.</p> <p>8.Sooritab koordineeritud liigutusi harki-kokku, harki-risti hüplemist koos käte tööga.</p>	<p>1.Sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;</p> <p>2.Säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu.</p> <p>3.Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga , täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.</p> <p>4.Oskab sööta palli kaaslasele rinnalt.</p> <p>5.Põrgatab palli vahelduvalt mõlema käega.</p> <p>6.Säilitab staatilist tasakaalu asendites ja liikumisel.</p> <p>7.Oskab põlve- ja sääretõstejooksu.</p> <p>.</p>

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Liikumismängud	Mängib koos juhendajaga ning kaaslastega jooksu- ja kõnnimänge	1.Mängib matkiva sisuga 1-2 reeglita kõnni- ja jooksumänge. 2.Mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu	1.Mängib 2-4 reeglita liikumismänge 2.Pingutab end rühmategevuses ühise eesmärgi nimel 3.Osaleb jõukohastes teatevõistlustes. 4.Õpib hindama enda võistkonda ja vastasvõistkonna edukust.	1.Käsitseb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes 2.Võtub osa kollektiivsetes mängudest. 3.Pingutab ennast rühmategevuses ühise eesmärgi nimel. 4.Tunnustab nii vastasmeeskonna kui ka iseenda edu.	1.Võistleb kombineeritud teatevõistlustes. 2.Mängib sportlike elementidega mängu(korvpall, jalgpall jne); 3.Organiseerib ise liikumismänge 4.Kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.
Spordialad: võimlemine	1.Sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi.(käed üles- alla, painutused ette, kõrvale, põlvetõsted, kükid, kätehood). 2.Jookseb veereva vahendi järel.	1.Sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega. 2.Teeb harjutusi ettenäitamisel ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ja kaaslasega. 3.Teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi.	1.Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni 2.Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus 3.Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi. 4.Sooritab rühti parandavaid harjutusi ja jõu harjutusi 5.Sooritab harjutusi võimlemisvahendiga	1.Säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu 2.Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes. 3.Teeb vahenditega (pall, hüpits) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti.	1.Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi; 2.Valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval.

	Sõim	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
	2-3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Tants ja rütmika	1.Kasutab liikudes rütmipille juhendaja abil 2.Sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi	1.Sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos 2.Kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi 3.Sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi 4.Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile	2.Jäljendab liikumisega erinevaid rütme, liigub muusika järgi 3.Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele 4.Sooritab koos teistega määratud tempos harjutusi	1.Liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt 2.Kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga 3.Kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides	1.Sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi; 2.Väljendab liikumise kaudu emotsioone 3.Kasutab liikumisel loovalt erinevaid vahendeid (lindid, rätikud jne); 4. liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
Vaba aeg ja liikumine looduses	Mängib vabamängus iseseisvalt	1.Matkab õpetajaga või vanematega looduses 2.Teeb kaasa kuni 500m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis	1.Algatab iseseisvalt mängu 2.Tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal 3. Sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga	1.Kasutab spordi- ja mänguvahendeid sihipäraselt	1.Teguseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul 2.Mängib lihtsamaid maastikumänge

4. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sh suvel

1. Lasteasutus korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini.
2. Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.
3. Iga õpetaja kavandab õppe- ja kasvatustegevuse ning koostab õppe- ja kasvatustegevuse kava rühmale, kus ta on õpetajaks. Lühimaks kavandatavaks perioodiks on üks nädal. Pikemaks perioodiks on üks õppeaasta.
4. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.
5. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitab õpetaja kavandatava perioodi (nädal, kuu vm) eesmärgid, temaatika, õppesisu ja -tegevused e-päevikusse õppealajuhatajale kinnitamiseks. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab õpetajal teha vajadusel muudatusi.
6. Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige lähtudes lapsest endast, kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.
7. Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmäärke, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja personali kaasamist.
8. Suveperioodil (01.juuni- 31.august) toimub õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade sisu kordamine ja võimalikult palju tegevusi viiakse läbi õues mänguliste tegevuste kaudu.

5. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus

1. Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.
2. Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist.
3. Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.
4. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.
5. Lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel (3-7 aastaste laste arengut hinnatakse Strebeleva testi alusel). Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise metoodikat ja korraldust.
6. Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguveestluse, mis:
  - 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
  - 2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.
8. *Lasteaed Miki* kasutab e-päevikut ELIIS
7. *Lasteaed Miki* õppekava läbinule annab lasteasutus välja sellekohase koolivalmiduskaardi (Täidetakse ELIISis ja saadetakse ARNOsse (haridusteenuste haldamise süsteem)).
9. Lapse arengu hindamise ja arenguveestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

6. Hinnatavad üldoskused

6.1. Mänguoskused

1. Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

2. Eeldatavad mänguoskused vanuseti

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Aitab täiskasvanul mänguasju ära panna.	Jagab mänguasju.	Keskendub lauamängude mängimisele.	Kiidab, toetab või aitab teist last.	1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
Imiteerib täiskasvanute tegevust (kodumäng)	Alustab loov-mänguga, esitades terviklikke stseene (reisimine, kodumäng, loomademäng)	Kujutab mängus ka juba lihtsaid, neile meeldivaid muinasjutte.	Suunata lapsi mängima ka nooremate rühma lastega.	2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
Püüab mängida tundmatu mänguasjaga.	Oskavad oma mängu soove sõnadega avaldada (keda nad oma mängus kujutavad)	Areneb edasi omaalgatust ja iseseisvust mängus.	Mängib võistlusmänge.	3) algatab erinevaid mänge ja arendab mängu sisu;
Jälgib teisi lapsi, liitub mõneks ajaks nende mänguga.	Mängib 2-3 lapsega sageli 10-15 min.		Õpib mänguasju kasutama kindla eesmärgiga.	4) täidab mängudes erinevaid rolle;
Valib 2 asja vahel. Kaitseb oma asju.	Osaleb väikese rühma tegevustes (mis on õpetaja suunatud) 10-15 min.	Mängib aegajalt rahulikke mänge.	Mängib koos teiste lastega ühismänge, mis nõuavad rühmas otsustamist, endale rollide võtmist ausat mängu.	5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
Oskab oma korda oodata, kui talle seda korra meelde tuletada.	Küsib teistelt, kas võib asju kasutada.	Arvestab mängukaaslaste soove ja ettepanekuid.	Lahendab keerulistes olukordades püsivalt probleeme	6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
Tahab teha asju iseseisvalt.	Ootab või kannatab oma sooviga 5 min.	Eelistab ronimist, jooksmist, hüppamist (õues)	Tekib soov mängida kollektiivselt (4-6 last)korruga.	7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;

Sõime rühm	Noorem rühm		Keskmine rühm	Vanem rühm
Kuni 3 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
Kasutab mänguasju “õigesti”.	Paneb ise mänguasjad või vahendid ära.	Kasutab loovmängudes lavastatud ja jutustatud juttude tegelaste kostüümide detaile.	Viib iseseisvalt lõpule kõik eakohased tegevused.	8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

6.2. Tunnetus- ja õpioskused

- 1.. Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.
2. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

2- aastase lapse arengu eeldatavad tulemused:

1. Hangib ümbrusest aktiivselt infot ning loob selle hankimiseks ise uusi võimalusi. Keskkonnast tuleva info hulka tasakaalustab, reguleerib ja organiseerib lapse jaoks täiskasvanu;
2. Keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele, silmatorkavale stiimulile või omadusele; sõnalise juhendamise ja suunamise korral on ta püsivam;
3. Tegutseb teistega kõrvuti ja osaleb ühistegevuses vahelduvas vormis;
4. Mängib teiste lastega lihtsamaid igapäevaseid olukordi ja tegevusi kajastavaid rollivahetusega mängu;
5. Loob tegevuse kaudu seoseid kõnega; sõnad ja objektid saavad tema jaoks mõiste tähenduse;
6. Suhtleb valdavalt 1-2 sõnaliste lausetega nii mängus kui ka igapäevategevustes peamiselt tuttava täiskasvanuga ning kasutab mitteverbaalseid suhtlusvahendeid (osutamine, miimika);
7. Räägib ja saab aru üksnes sellest, mida ta tajub;
8. tunneb huvi raamatute vastu ning mõistab lihtsaid realistlikke jutukesi, mis seostuvad tema enda kogemustega;
9. Tunnetab keskkonna mõju, avastab seoseid oma tegevuse ja selle tagajärje vahel, lihtsamaid põhjuse-tagajärje suhteid ning saab aru kuuluvusest ja erisusest;
10. Sobitab erinevaid materjale ja esemeid;
11. Rühmitab ühe nähtava omaduse järgi;
12. Omandab uusi seoseid vahetu, korduva ja aktiivse tegutsemise ning käelise tegevuse kaudu;
13. Kasutab omandatud teadmisi, seoseid ja tegevusi samas situatsioonis ning kontekstis, kannab üle lihtsamaid seoseid ning kasutab neid sarnastes ülesannetes ja olukordades.

3- aastase lapse arengu eeldatavad tulemused:

1. leiab tegutsemisajendi, plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga; täiskasvanu suunab lapse tegevust kõne kaudu;
2. plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel;
3. keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv;
4. tegutseb vastavalt nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega;
5. kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälu pilte nii konstruktiivses mängus kui ka lihtsas rollimängus;
6. mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid;
7. on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;
8. osaleb dialoogis;
9. jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest;
10. mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ka ilma toetava vihjeta ning saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest;
11. rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi;
12. tal on ettekujutus arvumõistest ja värvuste nimetustest;
13. tema ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik;
14. omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu; vajab oma tegevusele tagasisidet.

4-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused:

1. Oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseta, kuid autoriteetide toel;
2. Plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;
3. Hangib tänu keeleoskusele uut teavet; tema kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on;
4. Saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest;
5. Järgib lihtsamaid reegleid;
6. Huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas;
7. Osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega; konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlusmängudes ning loovtegevustes;
8. liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi; keskendub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele ning jaotab oma tähelepanu;
9. Saab aru arvumõistest; huvitub tähtedest;
10. Omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.

5-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused:

1. Tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi;
2. Reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet;
3. Tegutseb koos teistega, teda motiveerivad tegevused eakaaslastega;
4. Tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;
5. Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte;

6. Osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes;
7. Räägib esemetest, mis pole kohal, ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, ning fantaseerib;
8. Keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit;
9. Oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid;
10. Eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistusastmest;
11. Tal on ettekujutus numbritest, tähtedest ja sümbolitest;
12. Omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme;
13. Kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuiitiivselt lihtsamaid meeldejätmise viise (mälustrateegiaid).

6-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused:

1. Plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärged ning üritab alustatud tegevused lõpetada;
2. Suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 minutiks;
3. Kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet;
4. Kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks;
5. Järgib ühistevõtmistes reegleid ja suudab neid selgitada;
6. Kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale;
7. Osaleb aktiivselt käelises ja loovtegevustes;
8. saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest;
9. Kasutab teadmisi igapäevastes olukordades, nii uues kui ka sarnases olukorras;
10. Kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust.

7-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused:

1. Organiseerib ja plaanib oma igapäevaseid tegevusi ja tuttavat keskkonda, seab eesmärged, üritab tegutseda sihipäraselt ning lõpetab alustatud tegevused;
2. Suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist, kasutades selleks kõnet nii aktiveerivas kui ka pidurdavas rollis;
3. Toetub tegutsedes oma tegevusele antavale tagasisidele, eakaaslaste hinnangutele ja võrdlusele teistega;
4. Keskendub korrigeerimisele tegevusele või stiimulile ning on suuteline kestvamaks tahtepingutuseks;
5. Seab uues olukordades täiskasvanu sõnalise juhendamise järgi eesmärged ning valib tegutsemisstrateegiaid;
6. Katsetab, konstrueerib ja uurib, kasutab oma teadmisi ja varasemaid kogemusi uues vormis ning kombinatsioonid;
7. Osaleb erinevates mänguliikides, järgib reegleid;
8. Liigitab ning tajub esemeid ja sündmusi tervikuna, saab aru nendevahelistest seostest ning suudab olulist teadvustada täiskasvanu abiga;
9. Loob uusi seoseid eeskujude, seletuste, kuulamise ja nägemise kaudu;
10. Kasutab nii kaemuslik-kujundlikku kui ka verbaalset mõtlemist;
11. Kasutab eakaaslastega suheldes arutlevat dialoogi;
12. Huvitub sotsiaalsetest suhetest, räägib enam iseendast ning tunneb huvi teiste vastu;

13. Teab ja kasutab tähti, numbreid ja sümboleid, kirjutab etteütlemise järgi lihtsamaid 1-2 silbilisi sõnu ja teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid;
14. Orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid, kasutab teadmisi uusi ülesandeid lahendades nii uudses kui ka sarnases olukorras, kuid vajab juhendamist ja abi seoste loomisel eelnevaga;
15. Oskab suunamise ja õpetamise korral kasutada lühikest aega õppimisstrateegiaid; tajub oma mälu mahtu ning kordab teadlikult üle meeldejäetavat materjali.

6.3. Enesekohased ja sotsiaalsed oskused

1. Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.
2. Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavaid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.
3. Eeldatavad enesekohased ja sotsiaalsed oskused vanuseti:

2-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused:

1. Väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti;
2. teadvustab ennast, kasutab osaliselt mina-vormi, proovib ennast maksma panna ning oskab keelduda ja ei öelda;
3. üritab aru saada teiste inimeste seisukohtadest, kuid tema tajud on enesekesksed;
4. hindab oma oskusi ja suutlikkust paremaks, kui need tegelikult on;
5. teab oma eesnime ja elementaarseid viisakusreegleid ning kasutab neid, kui seda on talle õpetatud;
6. sööb, joob ja riietub lahti valdavalt iseseisvalt ning püsib suurema osa päevast kuiv ja puhas;
7. reageerib sõltuvalt situatsioonist ja ümbitsevate inimeste käitumisest;
8. mõistab selgelt väljendatud keeldu „Ei tohi!”, „Ära tee!” jne;
9. tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti;
10. toetub võõrastega suheldes ja enesekindluse saavutamiseks tuttavale täiskasvanule;
11. matkib täiskasvanu tegevusi, millele saab tagasisidet.

3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused:

1. Saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid;
2. Tal on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus;
3. Väljendab tugevaid emotsioone, oma mina;
4. Võib karta tundmatuid ja uusi asju;
5. Tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;

6. Tema enesekindlus on kõikuv: enesekindluse saavutamiseks vajab ta turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid;
7. Osaleb täiskasvanuga ühistegevustes; teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti;
8. Jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja;
9. Loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos; tegutseb kontakti luues ja säilitades sihipäraselt;
10. Algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel; tajub, mida teised teavad ja mis on neile uus;
11. Täidab igapäevaelu rutiini;
12. Järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jälgendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.

4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused:

1. Väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele.
2. Tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikkusest realistlikku ettekujutust.
3. Saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob iseseisvalt), tal on kujunenud tualetiharjumused.
4. Teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi.
5. Püüab vahel teisi abistada ja lohutada; tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest.
6. Väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu.
7. Seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid.
8. Osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale.
9. Arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet.
10. Huvitub võistlusemängudest ning tahab olla edukas.
11. Saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest.
12. Saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses; püüab täita kodukorra reegleid.

5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused:

1. Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest.
2. Suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning orienteerub oma suutlikkuses.
3. On tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut.
4. Hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid.
5. Naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust. Teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab.
6. Oskab avalikus kohas sobival viisil käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.
7. Aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi; jälgib reeglite täitmist teiste poolt; kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt.

8. Suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest.
9. Imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere

6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused

1. Tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses.
2. Eelistab omasoolisi mängukaaslasi, kujunevad esimesed sõprussuhted.
3. Seab endale eesmärged ja üritab neid ellu viia.
4. On oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele.
5. Järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt, oskab reegleid teistele selgitada.
6. Järgib sotsiaalset rutiini.
7. Suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil.

7 aastase lapse eeldatavad tulemused

1. Mõistab teiste inimeste tundeid ja nende mitteverbaalseid väljendusi.
2. Vastutab rohkem oma tegevuse eest ning räägib oma kavatsustest.
3. Suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida, oskab ka teisi arvestada ning suhtub teiste laste tegevusesse sallivamalt.
4. Suudab tegutseda iseseisvalt ning sõltub vähem vanematest.
5. Algatab mängu ja tegevusi.
6. Püüab kõigea hakkama saada, on tundlik oma ebaõnnestumiste ja teiste hinnangute suhtes; otsib vastastikust mõistmist ja kaasaelamist oma tunnete.
7. Hoolib väiksematest, osutab abi ja küsib seda vajaduse korral ka ise.
8. Loob sõprussuhteid.
9. Osaleb rühma reeglite kujundamisel;
10. Järgib rühmas reegleid ning arvestab rühma vajadusi.
11. Talub muutusi ja vanematest eemalolekut, siiski on uues situatsioonis ebakindel ja võib tõmbuda endasse.
12. Arutleb lihtsamate eetiliste probleemide üle ning teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui ka teiste puhul. Saab aru oma-võõras-ühine tähendusest.
13. Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.
14. Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.
15. Tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu.
16. Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
17. Selgitab oma seisukohti.
18. Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
19. Teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda.

7. Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus

1. Erivajadustega lastele on lasteasutuses loodud tingimused kasvamiseks koos teiste lastega.
2. Erivajadustega laps käesoleva õppekava tähenduses on laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatustegevused jm) või rühma tegevuskavas.
3. Vajadusel koostavad rühma pedagoogid koostöös logopeedi/eripedagoogi jt spetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava, mis kinnitatakse iga osaleja allkirjaga. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendamisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.
4. Kui õpetaja märkab lapse erivajadust, siis käitub ta vastavalt sekkumiskavale (LISA 1).
5. Kui õpetajal on vajadus kaardistada lapse ebasobivat käitumist, siis kasutab ta LISA 3 - OLUKORRA KIRJELDUST ja sealt edasi käitub vastavalt sekkumiskavale (LISA 1). Vajadusel kasutatakse LISA 3-e korduvalt.
6. Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse direktor.
7. Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.
8. Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe rühmas lõimitud eestikeelsete tegevuste kaudu, millele lisandub vajadusel õpe eesti keele ringis
9. Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat.

8. Lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus

1. Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.
2. Pedagoog teavitab lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.

9. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

1. Õppekava kuulub läbivaatamisele iga õppeaasta jooksul.
2. Ettepanekud õppekava täiustamiseks arutatakse läbi pedagoogilises nõukogus ja hoolekogus.
3. Õppekava muudatused kinnitab direktor.

LISA 1

Lasteaia varajase märkamise kava

Mida teha probleemi märkamise korral:

- 1) Kas kolleeg on märganud sama (konsulteerida eripedagoogi/logopeediga)?
- 2) Vaadelda last 4 nädala jooksul, vähemalt 1x nädalas (LISA 2 - VAATLUSLEHT) – vaatleb õpetaja, lasteaia eripedagoog.
- 3) Konsulteerime oma lasteaia tugispetsialistiga – eripedagoogi/logopeediga.
- 4) Kutsume vanemaid muret tekitavast teemast rääkima –kokkusaamisel osalevad õpetaja, eripedagoog/logopeed
Lepime kokku edasised tegevused ja sekkumised (muudatused ja arendustööd kodus ja lasteaias), tähtaeg 2 kuud.
- 5) Ümarlaud vaatlustulemuste arutamiseks (osalevad lapse vanemad, rühma õpetajad ja tugispetsialistid); vajadusel suunata laps Rajaleidjasse täiendavale hindamisele. Lepitakse kokku edasised tegevused, kokkulepped, kuupäevad lapse arengu toetamiseks.
- 6) Kui vanem koostööd ei tee, tähtaegadest kinni ei pea, siis kutsutakse kokku suurem ümarlaud: vanemad, õpetajad, eripedagoog, õppealajuhataja, direktor, haridusspetsialist.
Sõlmitakse kokkulepped, määratakse tähtaeg.
- 7) Kui vanemad kokkuleppest kinni ei pea, siis teeb lasteaia direktor pöördumise lastekaitse poole.

LISA 2

VAATLUSLEHT

Vaatluse korraldus

(PS! Vaatlus ei ole juhuslik, toimub rühma töötajate vahel koostatud plaani alusel)

Vaatluse põhjus:	
Lapse nimi:	
Vanus:	
Rühm:	
Vaatluse läbiviimise koht: (PS! Lapse vaatlust viiakse läbi loomulikes tingimustes, õpetaja ei sekku)	
Vaatluse kestus ja kuupäev: (PS! Lapse vaatlus kestab mõnest minutist 20 minutini)	
Vaatleja nimi:	
Vaatluse käigus selgitatakse välja arenguvaldkonnad, milles laps vajaks enamat tähelepanu <ul style="list-style-type: none"> • eneseteeninduse oskused (riietumine, söömine, wc toimingud jne) • käeline tegevus (kuidas ja milliseid materjale laps erinevates tegevustes kasutab) • sotsiaalsed oskused • emotsioonidega toimetulek • eneseväljendusoskused • suhted eakaaslastega ja täiskasvanuga • mänguoskused (milliseid rolle laps rühmas võtab jne) • üldmootorika • 	

Keila Lasteaed Miki 2023

Lapse meeleolu vaatluse ajal:	
Kokkuvõte/analüüs:	

LISA3 OLUKORRA KIRJELDUS

Lapse vaatlusleht ebasobiva käitumise korral (agressiivsus enda, teiste laste või täiskasvanu suunas sh lapsele mittesobiv kõneviis)

Lapse nimi:	
Kuupäev:	
Töötaja:	
Mis toimus?	
Millal?	
Mis tegevus käsil oli? (temal ja teistel) Mis tegevus eelnes?	
Kes veel lapse juures olid?	
Mis oli käivitajaks?	

Kui kaua see kestis?	
Kuidas laps rahunes? Kuidas olukord lõppes? Kui kaua rahunemine aega võttis?	
Mis oli lapse järgmine tegevus?	